Sosiaali- ja terveysministeriö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain 22 §:n muuttamisesta (HE 171/2024 vp)

Hallituksen esityksen tavoitteet

- Esityksellä pyritään osaltaan vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kuormittuneisuudesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpulasta sekä heikentyneestä julkisesta taloudesta aiheutuneisiin haasteisiin ja siten turvaamaan riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut jokaiselle.
- Esitys on osa laajempaa kokonaisuutta, jossa tarkastellaan lakisääteisten todistusten ja lausuntojen laatimiseen käytettävän työajan vähentämisen mahdollisuuksia.
- Esityksellä pyritään osaltaan parantamaan hyvinvointialueiden edellytyksiä tuottaa lakisääteiset palvelut käytettävissä olevilla henkilöstöresursseilla.
- Tavoitteena on vähentää asiakastyötä tekevien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten hallinnollisen työn taakkaa ja kohdentaa ammattilaisten työaikaa julkisessa perusterveydenhuollossa välittömään potilastyöhön.

Hallituksen esityksen keskeiset ehdotukset

- Esityksessä ehdotetaan, että jatkossa hyvinvointialueilla ei olisi velvollisuutta perusterveydenhuollossa järjestää ajokorttitarkastuksia tai antaa ajokorttilausuntoja.
- Jatkossa ajokorttilausunto olisi lähtökohtaisesti hankittava yksityiseltä palveluntuottajalta.
- Esitys ei koske erikoissairaanhoitoa.
- Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

- Julkisessa perusterveydenhuollossa laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärään ja lausuntojen vaatimaan työaikaan liittyy epävarmuutta.
- Esityksen arvio on laskettu siten, että perusterveydenhuollossa laadittaisiin vuosittain 90 000 ajokorttilausuntoa, ja terveystarkastukseen sekä lausunnon laatimiseen käytettäisiin lääkärin tehokasta työaikaa 45 minuuttia per lausunto ja sairaanhoitajan tehokasta työaikaa 20 minuuttia per lausunto.
- Tällöin lausuntojen laatimisen kustannukset olisivat yhteensä 10,4 miljoonaa euroa ja asiakasmaksujen tuoma rahoitus yhteensä 7,2 miljoonaa euroa vuosittain. Lausuntojen nettokäyttökustannukseksi jäisi 3,2 miljoonaa euroa.
- Ajokorttilausuntojen poisjäämisen julkisesta perusterveydenhuollosta on arvioitu säästävän enimmillään 50 täysipäiväisenä työskentelevän lääkärin ja vastaavasti 22 sairaanhoitajan työpanoksen vuosittain.

Esityksen vaikutukset ihmisiin

- Lakiehdotuksella saattaisi olla vaikutuksia mahdollisuuteen hakea tai uudistaa ajokortti.
- Ajokortteihin liittyvien yksityisten lausuntojen käyttö on jo nyt erittäin laajamittaista, ja voidaan arvioida, että lausuntoihin kohdistuvan kysynnän myötä niiden saatavuus voi laajentua.
- Mahdollisen autoiluun liittyvien kustannusten nousun vaikutuksen on arvioitu olevan vähäinen huomioiden autoilun kokonaiskustannukset. Lakiehdotukseen liittyy riski ajokorttilausuntojen hintatason noususta, mutta lakiehdotus voi myös lisätä hintakilpailua ajokorttilausuntojen tarjoamisessa.
- Ajokorttilausunnon tarve on ennakoitavissa ajokortin voimassaoloon perustuen, jolloin asiakkaalla on mahdollisuuksia varautua asiaan ja valita käyttämänsä palveluntuottaja.
- Esitys vaikuttaisi myönteisesti julkisen terveydenhuollon henkilöstön riittävyyteen tilanteessa, jossa terveyskeskusten henkilöstövaje on huomattava. Esityksen tavoitteena on edistää hoitoon pääsyä hyvinvointialueilla kohdentamalla henkilöstön työaikaa välittömään potilastyöhön.
- Muutoksen vaikutuksia erityisesti lausuntojen alueelliseen ja tosiasialliseen saatavuuteen on kuitenkin asianmukaista seurata.